

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувача ступеня доктора філософії Любомира МАКСИМІВА, 1998 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2020 році ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» за спеціальністю “Право”, виконав акредитовану освітньо-наукову програму 081 Право.

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 20.051.128, утворена наказом № 268 т. в. о. ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Міністерства освіти і науки України, м. Івано-Франківськ від «03» квітня 2025 року, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради –	Алли ЗЕЛІСКО – доктора юридичних наук, професора, професора кафедри цивільного права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
Рецензентів –	Ірини БАНАСЕВИЧ – кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри цивільного права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Наталії БАШУРИН – доктора філософії за спеціальністю 081 Право, доцента кафедри трудового, екологічного та аграрного права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
Офіційних опонентів –	Святослава СЛІПЧЕНКО – доктора юридичних наук, професора, професора кафедри цивільного, трудового та господарського права Харківського національного університету внутрішніх справ, МОН України; Наталії ФІЛАТОВОЇ-БІЛОУС – кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри цивільного судочинства, арбітражу та міжнародного приватного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, МОН України.

на засіданні «17» червня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право Любомиру МАКСИМІВУ на підставі публічного захисту дисертації «Нематеріальні блага як об’єкти цивільних правовідносин» за спеціальністю 081 Право.

Дисертацію виконано у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника, Міністерства освіти і науки України м. Івано-Франківськ.

Наукові керівники: Ольга Зозуляк – доктор юридичних наук, професор, Науково-дослідний інститут, приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, головний науковий співробітник Лабораторії корпоративного права імені академіка Володимира Луця та Руслани ГЕЙНЦ –

кандидат юридичних наук, доцент, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, професор кафедри цивільного права.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису.

Наукова новизна одержаних результатів обумовлена тим, що в результаті проведеного наукового дослідження сформульовано наступні положення, висновки і пропозиції, які містять наукову новизну та виносяться на обговорення до захисту дисертації: уперше:

1) визначено, що нематеріальне благо є об'єктом цивільних прав, позбавленим матеріальної субстанції, що може існувати в нематеріальному (у тому числі цифровому) середовищі та з приводу якого виникають суб'єктивні права та обов'язки учасників цивільних правовідносин;

2) запропоновано диференціацію нематеріальних благ на окремі групи за критеріями нематеріальної природи, майновості, оборотоздатності, правового режиму, змісту та форми існування;

3) визначено, що за критерієм майновості нематеріальні блага можна класифікувати на: немайнові нематеріальні блага (особисті немайнові блага); немайново-майнові нематеріальні блага (інформація, результати інтелектуальної творчої діяльності, доменне ім'я, персональні дані, цифровий контент); майнові нематеріальні блага, які у свою чергу поділяються на майнові нематеріальні блага, що входять до складу майна (майнові права, корпоративні права, віртуальні активи, в тому числі криптовалюта) і такі, що не входять до складу майна (послуги, цифрові послуги, цифрові права);

4) аргументовано дуальність правового режиму нематеріальних благ, що пов'язано з поширенням правового режиму речі на цифрові речі (віртуальні активи, в тому числі криптовалюту тощо) та визначенням спеціального правового режиму щодо інформації, результатів інтелектуальної творчої діяльності, особистих немайнових благ та інших нематеріальних благ, перелік яких не є вичерпним;

5) пропонується закріпити місце цифрових об'єктів цивільних прав у главі 15 ЦК України з визначенням поняття «цифрове благо», яким є будь-яке нематеріальне благо, що виникає у цифровому середовищі і має майнову та/або немайнову цінність;

6) доведено дуальну природу цифрового контенту, у зв'язку із поширенням на цей об'єкт як правового режиму виключних майнових прав інтелектуальної власності або інформації, так і правового режиму речі, якщо інше не впливає з норм закону чи сутності цифрового контенту як об'єкта цивільних прав.

удосконалено:

7) положення про окреслення сукупності ознак нематеріальних благ, якими є: 1) належність до об'єктів цивільних прав і цивільного обороту; 2) відсутність матеріальної субстанції; 3) можливість існування у нематеріальному (в тому числі цифровому) середовищі; 4) виникнення з приводу цих благ суб'єктивних прав та обов'язків; 5) наділення майною та/або немайною цінністю; 6) виникнення для задоволення потреб та інтересів учасників правовідносин; 7) абсолютність; 8) визначеність (відособленість); 9) безстроковість;

8) наукову позицію щодо розмежовування змісту цифрового контенту як сукупності даних, до яких можуть відноситися як результати інтелектуальної творчої діяльності, так й інформація у всіх її проявах, що можуть мати спеціальний правовий режим та цифрову форму, у якій втілено ці дані, та до якої може застосовуватися правовий режим цифрової речі;

9) положення про те, що доменне ім'я є самостійним оборотоздатним засобом індивідуалізації учасників цивільних правовідносин, товарів та послуг у цифровому середовищі та є об'єктом права інтелектуальної власності, щодо якого необхідно поширити спеціальний правовий режим з урахуванням технічної сутності доменного імені;

10) положення про те, що персональні дані можуть надаватися суб'єктом персональних даних для отримання цифрового контенту або цифрових послуг, у зв'язку з чим особисті немайнові права на них можуть бути наділені економічним змістом та перебувають у цивільному обороті;

11) положення про те, що смарт-контракт є договором, що укладається за допомогою спеціальної комп'ютерної програми, послідовне виконання якого відбувається з урахуванням порядку і правил, що визначаються цією ж програмою на базі інформаційно-телекомунікаційних систем;

12) положення про те, що обрання способу захисту порушених, невизнаних і оспорюваних суб'єктивних прав та законних інтересів щодо нематеріальних благ визначається за критерієм його належності та «ефективності», який поглинає класичний критерій «належності», що обумовлено дотриманням принципу верховенства права та його елемента – правової визначеності; набули подальшого розвитку:

13) положення про наявність трьох рівнів правового регулювання відносин щодо нематеріальних благ: міжнародного (декларації, конвенції, директиви, міжнародні договори), національного (Цивільний кодекс України, закони України, підзаконні нормативні акти) та індивідуального (договори, стандарти, правила цифрових платформ);

14) положення про те, що суб'єктами права щодо нематеріальних благ можуть виступати усі учасники цивільних правовідносин (фізичні та юридичні особи, держава) з урахуванням специфіки їх природи та обсягу правосуб'єктності та щодо яких законом чи договором не визначено обмежень чи заборон у набутті нематеріальних благ;

15) положення про те, що об'єктами права інтелектуальної власності можуть бути лише нематеріальні блага, якими слід визнавати оригінальні твори у сфері науки, літератури, мистецтва, що втілені в об'єктивній формі, а об'єктами права власності – матеріальні об'єкти (предмети навколишнього середовища), або електронні (цифрові) об'єкти (продукти цифрового середовища), у яких втілено чи зафіксовано результат інтелектуальної творчої діяльності;

16) положення про те, що корпоративні права, які посвідчуються акціями, частками у статутному капіталі, паями за своєю природою є нематеріальними благами, що мають майнову цінність і тим самим обумовлюють обіг акцій, часток у статутному капіталі, паїв, яким в силу закону надано статус об'єктів цивільних прав;

17) вчення про етапи формування правової бази щодо нематеріальних благ а саме: 1) з моменту набуття Україною незалежності до прийняття ЦК

України (1991 р. – 2003 р.); 2) з моменту прийняття ЦК України до моменту підписання між Україною та Європейським Союзом Угоди про асоціацію (2004 р. – 2014 р.); 3) з моменту прийняття рішення Україною про євроінтеграцію до моменту запровадження цифрової трансформації суспільства (2015 р. – до 2020 р.); 4) з моменту діджиталізації соціально-економічного простору до завершення рекодифікації ЦК України (з 2021р. і триває до тепер).

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені у дослідженні положення, висновки та пропозиції можуть бути використані: у науково-дослідній сфері – для подальшої наукової розробки фундаментальних досліджень щодо правового регулювання відносин, що виникають з приводу нематеріальних благ як об'єктів цивільних прав; у правотворчій діяльності – для застосування окремих рекомендацій і пропозицій до вітчизняного законодавства у формі прийняття нових законодавчих актів та внесення змін до чинних правових актів, дія яких спрямована на регулювання нематеріальних благ у матеріальному та/або цифровому середовищі; у навчальному процесі – для використання у розробці методичних рекомендацій та при викладанні базових навчальних дисциплін «Цивільне право України», «Договірне право України», «Корпоративне право України», «Право інтелектуальної власності», а також спеціальних дисциплін цивільно-правового циклу.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які охоплюють одинадцять підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатку. Загальний обсяг дисертації складає 219 сторінок. Список використаних джерел містить 227 найменувань і викладений на 36 сторінках.

Дисертація відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р. (зі змінами) «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», що відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 №44 (зі змінами).

Результати дисертації відображено у 9 наукових публікаціях, з яких 4 наукові статі у фахових виданнях України категорії Б, 4 тез доповідей на науково-практичних конференціях та 1 стаття додатково відображає результати, що відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 №44 (зі змінами):

1) Максимів Л. М. Теоретико-правова характеристика поняття та особливостей віртуальних активів за законодавством України. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2023. № 61. С. 286 – 295.

DOI: <https://doi.org/10.15330/apiclu.61.2.86-2.95>

URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/apiclu/article/view/6845>

2) Максимів Л. М. Загальна характеристика нематеріальних благ як об'єктів цивільних прав. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. №8. С. 136 – 139.

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-8/29>

URL: http://www.lsej.org.ua/8_2023/29.pdf

3) Максимів Л. М. Майнові об'єкти в системі права інтелектуальної власності та права власності. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. 12. С. 113 – 117.

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-12/24>

URL: http://lsej.org.ua/12_2024/26.pdf

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

1. Алла ЗЕЛІСКО – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Оцінка позитивна, зауважень немає.

2. Ірина БАНАСЕВИЧ – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Оцінка позитивна, зауважень немає.

3. Наталія БАШУРИН – доктор філософії за спеціальністю 081 Право, доцент кафедри трудового, екологічного та аграрного права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Оцінка позитивна, зауважень немає.

4. Святослав СЛІПЧЕНКО – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного, трудового та господарського права Харківського національного університету внутрішніх справ.

Оцінка позитивна, зауважень немає.

5. Наталія ФІЛАТОВА-БІЛОУС – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного судочинства, арбітражу та міжнародного приватного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Оцінка позитивна, зауважень немає.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» немає членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ДФ 20 051.128 Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Міністерства освіти і науки України, м. Івано-Франківськ присуджує Любомиру МАКСИМІВУ ступінь доктора філософії (PhD) з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Алла ЗЕЛІСКО